

คำวินิจฉัยของ นายมงคล สระแก้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๔/๒๕๔๘

วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลจังหวัดลำพูนส่งคำโต้แย้งของจำเลยให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยกรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลยุติธรรมมีหนังสือลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๘ ว่า ศาลจังหวัดลำพูนได้ส่งคำโต้แย้งของนายสัจจา สุริยกุล ณ อยุธยา จำเลย ในคดีหมายเลขดำที่ ๑๓๗๕/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ในประเด็นว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๒ หรือไม่ โดยมีข้อเท็จจริงตามคำร้องสรุปได้ว่า

๑. ศาลจังหวัดลำพูนได้เคยส่งคำร้องของนายสัจจา สุริยกุล ณ อยุธยา ผู้ร้อง จำเลยในคดีอาญา หมายเลขดำที่ ๑๓๗๕/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย กรณีที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๘ และมาตรา ๘๔ ส่วนประเด็นว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗ นั้น ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า ในประเด็นดังกล่าวผู้ร้องไม่ได้กล่าวอ้างว่า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญอย่างไร และไม่ได้นำบรรยายหรือระบุเรื่องอันเป็นเหตุให้ต้องใช้สิทธิพร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องและระบุความประสงค์จะให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการอย่างไรพร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๕ (๓) และ (๔) ไม่ต้องวินิจฉัย

๒. ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๔๗ ต่อศาลจังหวัดลำพูนให้ส่งคำโต้แย้งของผู้ร้อง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยอีกครั้งในประเด็นว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๔๒ หรือไม่

โดยผู้ร้องโต้แย้งสรุปว่า ผู้ร้องเป็นนักวิจัยและเป็นผู้อำนวยการสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาชนบท ผู้ร้องได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติประเภททุนวิจัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโครงการศึกษาวิจัยการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชนบทเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตจังหวัด ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ผู้ร้องต้องทำงานวิจัยตามสัญญารับทุนอุดหนุนคือ ถ่ายทอดเทคโนโลยีเรื่องการผลิตสุรากลั่นจากมันสำปะหลัง การผลิตกระดาษจากใบสับปะรด การเพาะเห็ดในถุงพลาสติกให้เกษตรกรและชาวบ้านในชนบท ผู้ร้องต้องดำเนินการวิจัยการตลาดโดยนำผลิตภัณฑ์ของผู้รับการถ่ายทอดมาจำหน่าย ทั้งนี้ตามข้อสัญญาที่ผู้ร้องได้ทำสัญญากับสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

เกี่ยวกับคดีนี้ผู้ร้องได้นำผลิตภัณฑ์ของผู้รับการถ่ายทอดตามโครงการศึกษาวิจัยดังกล่าวมาออกร้านแสดงผลงานการวิจัยในงานตลาดนัดนักวิจัยซึ่งสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้มีหนังสือเชิญให้ผู้ร้องนำผลงานวิจัยมาแสดงที่เทศบาลเมืองลำพูน เพื่อเป็นการวิจัยด้านการตลาดผู้ร้องจึงได้ทดลองบรรจุผลิตภัณฑ์ ๒ ขนาด คือ สุรากลั่นบรรจุขวดขนาด ๑๘๗ มิลลิลิตร ทดลองจำหน่ายราคา ๘๐ บาท และไวน์กลั่นบรรจุขวดขนาด ๑๑๐ มิลลิลิตร ทดลองจำหน่ายราคา ๓๐๐ บาท เจ้าหน้าที่สรรพสามิตอำเภอเมืองลำพูนได้จับผู้ร้องในงานแสดงผลงานวิจัยตามข้อ ๒ เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๕ และพนักงานอัยการจังหวัดลำพูนได้ฟ้องผู้ร้องต่อศาลจังหวัดลำพูนว่า ผู้ร้องได้กระทำความผิด คือ

ก. มีสุรากลั่นบรรจุขวดขนาด ๑๘๗ มิลลิลิตร จำนวน ๑๔ ขวด รวมปริมาณน้ำสุรากลั่น ๒ ลิตร กับ ๕๒๕ มิลลิลิตร โดยเป็นสุรากลั่นที่ผู้ร้องรู้ว่า ทำขึ้นโดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตหรือผู้ทำการแทนที่ฝ่าฝืนมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย

ข. มีสุราแช่บรรจุขวดขนาด ๑๑๐ มิลลิลิตร จำนวน ๑๐ ขวด รวมปริมาณน้ำสุราแช่ ๗ ลิตร กับ ๑๐๐ มิลลิลิตร โดยเป็นสุราแช่ที่ผู้ร้องรู้ว่า ทำขึ้นโดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตหรือผู้ทำการแทนที่ฝ่าฝืนมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ อันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

ขอให้ลงโทษผู้ร้องตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๔๕ กับขอให้ริบของกลางทั้งหมดเป็นของกรมสรรพสามิต

ผู้ร้องเห็นว่า ผู้ร้องเป็นนักวิจัยทำงานวิจัยโดยได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ ผู้ร้องได้ศึกษากฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ พบว่า ผู้ร้องมีสิทธิและเสรีภาพตามบัญญัติกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง คือ

มาตรา ๔๒ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ

การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัยและการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดี

นอกจากสิทธิและเสรีภาพซึ่งกฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดไว้โดยชัดแจ้งดังกล่าวแล้ว สิทธิและเสรีภาพของบุคคลยังมีบัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญในมาตราต่าง ๆ คือ

มาตรา ๒๖ การใช้อำนาจโดยองค์กรรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๒๗ สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง

มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาล หรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

มาตรา ๒๙ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม

หากนำหลัก สาระสำคัญเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๒ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ มาพิจารณารวมกัน ผู้ร้องเห็นว่าเสรีภาพทางวิชาการของบุคคลคือการศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย การเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดี และย่อมผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี

ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ โดยตรงในการตรวจหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้นและจะไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพทางวิชาการของบุคคล คือการศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย การเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการนั้นมิได้ การใช้อำนาจโดยองค์กรรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพทางวิชาการของบุคคล คือการศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย การเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ บุคคลย่อมใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

ผู้ร้องได้ทำการศึกษาถึงที่มาของพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ พบว่า การต้มกลั่นสุร่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เพราะคนไทยทำการผลิตสุร่าเพื่อเป็นยารักษาโรคและเลี้ยงทหารและเสีงภาษีสุร่ากันมาแต่ครั้งสมัยกรุงสุโขทัยและกรุงศรีอยุธยา ปรากฏหลักฐานในรัชสมัยพระเจ้าปราสาททอง พ.ศ. ๒๑๗๘ ตามกฎหมายพระธรรมนูญว่า ได้เก็บอากรจากสุร่าในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชนั้นมีการเก็บช่วยอากรคือ อากรสุร่าโดยเก็บตามจำนวนเตาที่ตั้งต้มกลั่นสุร่าขาย เก็บเตาละ ๑ บาท ต่อปี

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้ทรงออกกฎหมายเรื่องน้ำสุร่า พ.ศ. ๒๓๒๕ ห้ามต้มกลั่นสุร่าโดยมิได้รับอนุญาตและได้โปรดเกล้าให้สร้างโรงต้มกลั่นขึ้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ตำบลบางยี่ขัน นับเป็นโรงงานสุร่ารัฐบาลแห่งแรกโดยจัดให้คนจีนรับไปต้มกลั่นสุร่าผูกขาด

พระราชบัญญัติสุร่า พ.ศ. ๒๔๕๓ เป็นกฎหมายที่มีที่มาจากกรแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเรื่องน้ำสุร่า ฉะนั้นพระราชบัญญัติสุร่า พ.ศ. ๒๔๕๓ จึงเป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพ และก่อปัญหาให้เกิดมีการผูกขาด เป็นกฎหมายที่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายรัฐธรรมนูญหลายมาตรา

พระราชบัญญัติสุร่า พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๒ เพราะพระราชบัญญัติสุร่า พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ เป็นบทบัญญัติที่ใช้อำนาจโดยองค์กรรัฐคือกรมสรรพสามิต จำกัดสิทธิและเสรีภาพทางวิชาการของบุคคล

ในการศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย การเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการในการดักจับศัตรูจากมันสำปะหลังหรือพืชผลอื่น ๆ ซึ่งบุคคลสามารถกระทำได้ตามบทบัญญัติมาตรา ๔๒ แห่งรัฐธรรมนูญนี้

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ เพราะพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ เป็นบทบัญญัติที่ใช้อำนาจโดยองค์กรรัฐคือกรมสรรพสามิต จำกัดสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมเพื่ออนุรักษ์หรือฟื้นฟูการดักจับศัตรูซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งบุคคลสามารถกระทำได้ตามบทบัญญัติมาตรา ๔๖ แห่งรัฐธรรมนูญนี้

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ เพราะพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ เป็นบทบัญญัติที่ใช้อำนาจโดยองค์กรรัฐคือกรมสรรพสามิต จำกัดสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลในการเลือกประกอบอาชีพดักจับศัตรูขาย ซึ่งเป็นอาชีพที่บุคคลสามารถกระทำได้ตามบทบัญญัติมาตรา ๕๐ แห่งรัฐธรรมนูญนี้ และพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ก็มีได้เป็นกฎหมายเฉพาะตามมาตรา ๕๐ วรรคสอง แต่กลับเป็นกฎหมายที่ก่อให้เกิดการผูกขาดในการประกอบอาชีพดักจับศัตรูขาย

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หลายมาตราดังกล่าว เพราะเป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ก่อให้เกิดการผูกขาดทำให้เกิดความเสียหายต่อรายได้ของประชาชน และของประเทศชาติเป็นกฎหมายที่สร้างปัญหาอุปสรรคในการใช้เสรีภาพของประชาชน เป็นกฎหมายที่องค์กรของรัฐใช้อำนาจขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้ไม่เกิดการพัฒนาการแปรรูปผลิตผลการเกษตรให้ขายได้ราคาสูงขึ้น ทำให้ประเทศไทยต้องสูญเสียเงินตราตั้งซื้อสุราจากต่างประเทศเข้ามาบริโภค ต้องสูญเสียเงินออกนอกประเทศจำนวนหลายแสนล้านบาท หากปล่อยให้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ถูบบังคับใช้ต่อไปประเทศไทยก็จะไม่สามารถพัฒนาจากประเทศตั้งซื้อสุราเข้ามารับประทานเป็นประเทศส่งออกสุราขายทำรายได้เข้าประเทศอย่างแน่นอน ปัจจุบันมีชาวต่างชาติพากันมาลงทุนซื้อผลผลิตการเกษตรของไทยเราโดยเฉพาะอย่างยิ่งมันสำปะหลัง ซึ่งเป็นผลิตผลที่ราคาถูกลงแล้วทำการผลิตเป็นสุรากลั่นมาขายประเทศเราในราคาแพง ๆ ฉะนั้นจึงเป็น

ความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาให้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติ ต้องด้วยมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

การที่พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ บัญญัติให้การทำสุราหรือมีกาชนะหรือเครื่องกลั่น สำหรับทำสุราไว้ในครอบครองจะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตนั้นเป็นเรื่องที่กฎหมาย กำหนดให้บุคคลต้องปฏิบัติตามกฎหมายให้เป็นไปตามเงื่อนไขนั้น ผู้ร้องมีความเห็นว่าบทบัญญัติที่กำหนด ให้บุคคลต้องมีปัญหาอุปสรรคในการใช้สิทธิและเสรีภาพซึ่งผู้ร้องเห็นว่า เป็นข้อกำหนดหรือบทบัญญัติ ที่ขัดกับหลักเสรีภาพ ซึ่งหมายความว่ากระทำไม่ได้โดยตลอดอุปสรรค

๓. ศาลจังหวัดลำพูนได้พิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้ส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๖ การใช้อำนาจโดยองค์กรรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๒๗ สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ โดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง

มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิด สิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อใช้สิทธิทางศาล หรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

มาตรา ๒๙ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใด กรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจ ในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม

มาตรา ๔๒ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ

การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓

มาตรา ๕ ห้ามมิให้ผู้ใดทำสุรา หรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี

การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๒ ผู้ใดซื้อ หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งสุราที่รู้ว่าทำขึ้นโดยฝ่าฝืนมาตรา ๕ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท แต่ถ้าสุรานั้นเป็นสุรากลั่นมีปริมาณต่ำกว่าหนึ่งลิตร หรือเป็นสุราแช่มีปริมาณต่ำกว่าสิบลิตร ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

ได้พิเคราะห์แล้ว มีประเด็นวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า ผู้ร้องมีสิทธิให้ศาลจังหวัดลำพูนส่งคำโต้แย้งมาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย บังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้วินิจฉัย”

เห็นว่า กรณีตามคำร้องเป็นเรื่องที่ศาลจังหวัดลำพูนส่งความเห็นของคู่ความ ซึ่งโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย จึงเป็นกรณีที่เข้าบทบัญญัติมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ผู้ร้องมีสิทธิเสนอคำร้องและศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้ได้

ประเด็นตามคำร้องที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๒ หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติที่รับรอง

ให้ปรากฏซึ่งสิทธิและเสรีภาพ และยังทำให้สภาพบังคับของสิทธิเกิดผลขึ้นจริง โดยบัญญัติให้การใช้อำนาจรัฐ ในทุกระดับและทุกส่วนจะต้องผูกพัน ยึดถือปฏิบัติตามที่ในการตรากฎหมาย การใช้กฎหมายและการตีความ กฎหมาย รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ เป็นบทบัญญัติยืนยันรับรองในการที่บุคคลจะอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนตราว่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อ รัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน และเป็นบทบัญญัติประกันสิทธิของบุคคล เมื่อใดที่สิทธิของบุคคลที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ถูกละเมิด บุคคลนั้นจะใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็น ข้อต่อสู้คดีในศาลได้ เพื่อเป็นหลักประกันว่า เมื่อใดที่สิทธิของบุคคลถูกละเมิด สามารถได้รับการเยียวยา โดยองค์กรศาล รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติที่ประกันความมั่นคงแห่งสิทธิว่าการจะจำกัดสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลจะกระทำมิได้ภายใต้หลักเกณฑ์ คือ ต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนด ต้องกระทำเท่าที่จำเป็น และไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและ เสรีภาพนั้น และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ” และวรรคสองบัญญัติว่า “การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน” เสรีภาพทางวิชาการเป็นเสรีภาพในมโนธรรม ในทางความเชื่อความคิดซึ่งเป็นนามธรรม คำว่า “เสรีภาพ” คือความสามารถที่จะกระทำการใด ๆ ได้ตามที่ปรารถนาโดยไม่มีอุปสรรคขัดขวาง หรือกระทำมิได้โดย ไม่ต้องขออนุญาตผู้อื่นใด เช่น เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการนับถือศาสนา เป็นต้น การควบคุม การตรวจสอบและการจำกัดสิทธิและเสรีภาพจึงทำไม่ได้ เว้นแต่การกระทำเพื่อแสดงออกทางความคิดดังกล่าว แล้วเข้าเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญวางไว้ เมื่อพิจารณาสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๒ ทั้งมาตรา เห็นได้ว่า เสรีภาพทางวิชาการ หรือการศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง หลักการดังกล่าวเป็นหลักการใหม่ที่ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้บัญญัติรับรองไว้และใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ เนื่องจาก เสรีภาพทางวิจัยจะก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองต่อประชาชนในด้านต่าง ๆ อย่างใหญ่หลวง รัฐธรรมนูญ จึงมุ่งหมายและคุ้มครองรวมถึงเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการด้วย เพื่อป้องกันมิให้มีการปิดกั้นผลงาน การวิจัยที่มีคุณค่าให้เผยแพร่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนได้ด้วย

ส่วนพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ ได้บัญญัติความผิดฐานทำสุรา หรือมีภาชนะ เครื่องกลั่นสุราไว้ในความครอบครอง โดยไม่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี และมาตรา ๓๒ ของพระราชบัญญัติ

ดังกล่าวเป็นบทกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้ที่ซื้อ หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งสุราที่รู้ว่าทำขึ้นโดยฝ่าฝืนมาตรา ๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท แต่ถ้าเป็นสุรากลั่นมีปริมาณต่ำกว่าหนึ่งลิตร หรือเป็นสุราแช่ มีปริมาณต่ำกว่าสิบลิตร ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท โทษปรับเป็นโทษทางอาญาอย่างหนึ่ง เช่นเดียวกับโทษริบทรัพย์สินของกลางทั้งหมดที่โจทก์ขอให้ริบของกลางเป็นของกรมสรรพสามิต จากบทบัญญัติดังกล่าวผู้ร้องซึ่งเป็นนักวิจัยการผลิตสุรจากมันสำปะหลัง ตามโครงการ “การถ่ายทอด เทคโนโลยีสู่ชนบทเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เขตจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด” ถูกฟ้องให้ลงโทษในความผิดฐานมีสุรากลั่นและสุราแช่ไว้ในครอบครองซึ่งเป็นสุราที่รู้ว่าทำขึ้นโดยฝ่าฝืน ต่อกฎหมายคือ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒

ปัญหาว่า การที่ผู้ร้องนำสุราที่วิจัยบรรจุใส่ขวดจำหน่ายในงานนิทรรศการ “ตลาดนัดงานวิจัย ภาคเหนือ” จนถูกจับกุม ซึ่งผู้ร้องต่อสู้อ้างว่า ผู้ร้องมีเสรีภาพจะกระทำได้ เพราะเป็นการเผยแพร่งานวิจัย ตามหลักวิชาการ และไม่เข้าข้อยกเว้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๒ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “ต้องไม่ขัดต่อ หน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดี” หรือไม่ เห็นว่า นักวิจัยเป็นผู้มีคุณวุฒิการศึกษาสูงและมีความรู้และความสามารถในการวิเคราะห์วิจัย และทำคุณประโยชน์ให้แก่บ้านเมืองได้มาก การวิจัยสุราไทยเมื่อเปรียบเทียบกับสุราต่างประเทศจะพบว่า สุราไทยอาจมีคุณภาพต่ำกว่าสุราต่างประเทศ สุราวิสกี้ของไทยบางยี่ห้อ ต่างประเทศถือว่าไม่ใช่สุราวิสกี้ เพราะมาตรฐานต่ำกว่า ซึ่งส่งผลให้คนไทยนิยมดื่มสุราต่างประเทศมาก ทำให้เสียดุลการเงินแก่ต่างประเทศมากขึ้น ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งที่ขัดขวางการพัฒนาสุราไทย นอกจากนี้ การวิจัยสุรามีความสำคัญและจำเป็นมาก เพราะสุรามีส่วนผสมของสารต่าง ๆ ที่เป็นพิษสมุนไพรจำนวนมาก และสารอื่น ๆ เช่น สารที่มีผลต่อระบบทางเดินหายใจ สารที่ทำให้ท้องร่วง สารที่มีผลทำให้ตาบอด สารที่มีผลต่อลำไส้และตับ สารหรือยาที่มีผลทำให้ผู้ดื่มมีนิ่วและคันคอ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การผลิตสุรจากมันสำปะหลังซึ่งเป็นพืชสำคัญชนิดหนึ่งของเกษตรกร ผลผลิตจากการวิจัยไม่เป็นอันตรายหรือเป็นโทษ ต่อผู้ดื่มสุรา และสุราของกลางมีสุราจำนวน ๒๔ ขวด ไม่ใช่เป็นการจำหน่ายในเชิงพาณิชย์และไม่ใช่เพื่อแสวงหากำไร แต่เป็นการเผยแพร่งานวิจัยในตลาดนัดงานวิจัยโดยตรง การกระทำของผู้ร้องจึงไม่เป็นการขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนจึงไม่เข้าข้อห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๒ วรรคสอง แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ บัญญัติเป็นความผิดต่อกฎหมายและกำหนดโทษทางอาญาไว้ ประกอบกับพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติต่ำกว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุด ดังนั้น มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒

แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๒ ใช้บังคับไม่ได้ตาม
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖ ส่วนประเด็นอื่นไม่ต้องวินิจฉัย

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ และ
มาตรา ๓๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๒

นายมงคล สระแก้ว
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ